

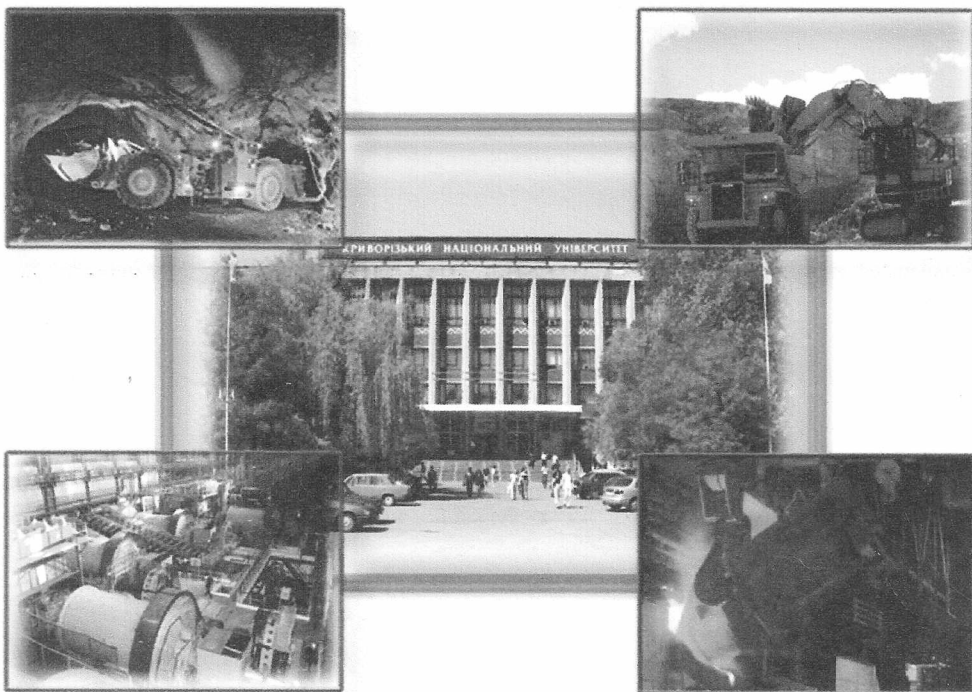
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

*Міжнародна науково-технічна конференція,
присвячена 80-річчю Дніпропетровської області та 90-річчю
ДВНЗ «Криворізький національний університет»*

Матеріали конференції

**СТАЛІЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА СУСПІЛЬСТВА**

Том 2

22-25 травня 2012 року

Кривий Ріг

ПРОЕКТУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

In article it is opened possibilities of use of design as way of formation of professional and technological competence of students. It is offered conditions of formation of professional and technological competence of process of development of creative projects.

Сучасний етап розвитку освіти потребує необхідність активізації роботи педагога з організації самостійної творчої діяльності студентів у актуальних, суспільно-значимих навчально-інноваційних програмах, що дозволяє навчити їх творчому проектуванню, розуміти та засвоювати нове на основі максимального використання можливостей інформаційної техніки. При цьому особливого значення набуває організація проектної діяльності студентів у процесі навчання. Теоретичне обґрунтування застосування такої форми навчання в освітній галузі «Технологія» висвітлено у працях вітчизняних та зарубіжних науковців: О. М. Коберника, В. Д. Симоненко, В. П. Овечкина та ін.. Проблему професійної компетентності педагога досліджували педагоги, філософи, психологи (С. Ф. Зеєр, І. А. Зимняя, Н. В. Кузьміна, М. А. Чошанов та ін.). Технологічна компетентність була предметом дослідження таких науковців та практиків, як В. Е. Мельніков, Л. І. Непогода, Л. Г. Ямалієва та ін.

У реаліях сьогодення, щоб бути успішним та потрібним, педагог повинен володіти певними особистісними якостями – бути готовим до будь-яких змін, вміти швидко та ефективно адаптуватися до нових умов, постійно поновлювати свої знання та уміння, тобто повинен бути компетентним. Як свідчить досвід реальної педагогічної підготовки, ще недостатньо впроваджується такий значимий компонент процесу технологічної освіти як творче проектування. Тому метою нашого дослідження стало виявлення та обґрунтування педагогічних можливостей створення творчих проектів як засобу формування професійно-технологічної компетентності у студентів технолого-педагогічних факультетів.

На даному етапі розвитку освіти немає єдиного підходу до визначення поняття «компетентність». Більшістю науковців стверджують, що для компетентності характерна можливість (здатність, готовність) застосовувати знання та уміння. Компетентність – знаю, що потрібно робити, тобто це характеристика діяльності спеціаліста. Професійна компетентність – це здатність спеціаліста вирішувати різноманітні професійні проблеми, задачі на основі набутого досвіду, знань та цінностей (М. А. Чошанов).

Як відомо, ефективною трудовою діяльністю може бути тільки за наявності високого професійного рівня спеціаліста. Для майбутнього вчителя особливого значення набуває сукупність професійних та особистісних якостей. Більш високі вимоги пред'явлені до вчителя технологій. Йому необхідно окрім педагогічних технологій опанувати технології виробничої діяльності: знання, уміння, навички та досвід їх застосування у змінених та нестандартних умовах. Така задача цілком може бути вирішена за допомогою творчого проектування, що уможливує наближення до реального виробничого процесу.

На думку Е. Е. Симанюк, професійна компетентність – це перш за все, характеристика висококваліфікованого педагога, здатного максимально реалізувати себе у педагогічній діяльності та здатного адаптуватися до умов, що постійно змінюються, здатного управляти професійною мобільністю, плануванням кар'єрного росту, професійної самоактуалізації.

Враховуючи специфіку професійної підготовки майбутнього вчителя технологій, яка полягає не тільки у засвоєнні психолого-педагогічних та загальнотехнічних дисциплін. Особливого значення набуває необхідність у структуруванні професійної компетентності та виокремленні у її складі професійно-технологічної компетентності.

Технологічна компетентність, як важлива складова професійної компетентності, являє собою інтегральну якість майбутнього педагога, що відображає його готовність до реалізації

сучасних технологій обробки матеріалів та включає мотиваційно-цільовий, когнітивний та діяльнісний компоненти, що представляють сукупність теоретичних знань, практичних умінь а також професійно-значимі якості (педагогічна спрямованість, цілеспрямованість, відповідальність, організованість, гнучкість мислення), що забезпечують високоефективну педагогічну діяльність.

Грунтуючись на дослідженнях Э. Э. Симонюк, А. А. Печеркиної, Е. Л. Умникової можна стверджувати, що специфіка професійно-технологічної компетентності майбутнього вчителя найбільш повно відображена у таких компонентах: 1) діяльнісному (знання, уміння, навички самостійного здійснення діяльності; мотивація діяльності; кар'єрного зростання); 2) особистісному (знання, уміння, навички, принципи розвитку особистості учнів; вміння співпереживати; прагнення до саморозвитку; уміння контролювати свій емоційний стан); 3) соціально-комунікативному (знання, уміння, навички здійснення педагогічного спілкування; оптимізм; прагнення до узгодженості)

Формування професійно-технологічної компетентності у процесі виконання творчих проектів передбачає засвоєння технології збирання інформації для виконання задач проектування, засвоєння методів визначення властивостей матеріалів та їх відповідного підбору для конкретної моделі, засвоєння способів розроблення конструктивної моделі, засвоєння прийомів технологічної обробки вузлів та деталей. Окрім того творчий проект, як форма організації технологічної освіти дає широкі можливості для формування творчої уяви, для використання інформаційних технологій як сучасного дидактичного засобу підтримки різних видів технологічної діяльності у процесі проектування.

Технологічна компетентність є складовою частиною професійної компетентності та у загальному розумінні визначається як здатність людини зрозуміти та реалізувати інструкцію, опис технології, алгоритму діяльності та її установки. Технологічна компетентність включає в себе набір загальнотехнічних, технологічних, конструкторських знань та умінь, що поєднавшись із індивідуальними якостями студента набуває особистісного значення. У структурі технологічної компетентності можна виділити наступні похідні: операційно-технологічні та конструкторсько-технологічні. Процес становлення технологічної компетентності студентів нами розділено на декілька послідовних етапів: перший пов'язаний із формуванням пізнавального інтересу, професійно-ціннісних уявлень про технологічний підхід у підготовці майбутнього вчителя технологій; на другому етапі здійснюється активне набуття знань та практичних технологічних умінь та навичок; третій етап спрямований на розвиток технологічних здібностей безпосередньо на практикумах у навчальних майстернях та у період технологічної практики.

Більшість науковців характеризують професійно-технологічну компетентність як інтегративну характеристику, що визначена системою сформованих мотивів, ціннісних орієнтацій, технічного мислення, технічних знань, технологічних умінь та навичок, що забезпечують успішне вирішення задач взаємодії, адаптації та самореалізації у професійній діяльності майбутнього вчителя технологій. Професійно-технологічна компетентність, на думку Л. А. Угарової, може складатися із декількох складових: мотиваційно-споживчого компоненту, інтелектуального, знанневого, практико-діялісного.

Вивчення стану досліджуваної проблеми у теорії та практиці педагогічної науки переконало нас у тому, що технологічна компетентність не утворюється самостійно і потребує спеціальних зусиль з її формування. Тому перед нами стала задача побудувати (створити) спеціальну (функціональну модель, що забезпечить у процесі професійно-педагогічної підготовки становлення технологічної компетентності майбутніх учителів технологій. Запропонована модель ґрунтується на положеннях системно-діялісного, компетентнісного та технологічного підходів і характеризується системністю, гуманістичною та професійною спрямованістю, динамічністю та варіативністю.

Творчий проект для студентів, що навчаються за спеціальністю «Технологічна освіта. Конструювання та моделювання одягу» - це самостійна творча робота, у результаті якої студент створює нову модель чи ряд моделей (залежить від обраного рівня складності проекту). Виконання творчих проектів дозволяє виявити та розвинути творчі можливості та здібності студентів, вирішувати нові завдання з урахуванням їх індивідуальних особливостей, сформувати професійно-технологічну компетентність майбутніх учителів.